

Federal Almanya'da Fuat Bulut'un
Aydınlarla Dayanışma Girişimi Üzerine
hazırladığı bir rapor

TÜRKİYE AYDINLARI İLE DAYANIŞMA GİRİŞİMİ

Türkiye Aydınları ile Dayanışma Girişimi'nin oluşturulmasına doğru giden çalışmalar, Türkiye'de 1256 aydınan Cumhurbaşkanlığı'na ve Parlamento Başkanlığı'na 15 Mayıs'ta sundukları dilekçeye sansür konması ve arkasından dilekçe sahipleri hakkında soruşturma açılması üzerine başladı.

1256 Türkiyeli Aydın'la Dayanışma Girişimi

O. Silier'in Almanya'da, aralarında Ahmet Kardam da olmak üzere gerekli gördüğü kişileri, Fransa'da M. Karaca ve E. Coşkun'u, ve bu arada YÖK-zedelerle dayanışma kampanyası içinde birlikte çalışmış olduğumuz bazı kişileri arayarak başlattığı ilişkiler zinciri, ABD'de dahil olmak üzere 12 ülkeden üst düzeyde ve çok sayıda (bu sayı Ağustos sonunda 3,300'ü bulmuştur) imzanın kısa zamanda toplanmasını sağladı. Daha önemlisi, bu çalışmaya, şimdiye kadar ortak kotarılmak istenen işlerden uzak durmuş, çeşitli politik görüşlerden, ya da tümüyle örgütsüz kişilerin katılmaları idi. Burada, kampanyanın Server Tanilli'nin ismi altında yapılmış olması, yer yer ~~xxx~~ daha önceki YÖK çalışması sırasında geliştirilmiş güven ortamı kadar, O. Silier'in titiz çalışmasının da rolü olmuştur.

28 Haziran'da Almanya, Fransa, İngiltere, Danimarka, Portekiz, İsveç.. 'te basına verilen imzaların, bazı yerlerde gerekli ön çalışmalar yapılarak, haber biçiminde yayınlanmaları sağlanabildi. Fransa'da, Türkiye kamuoyu açısından önemine karşın, basının vurdumduymazlık duvarı aşılamamış, paralı ilan vermek zorunlu hale gelmiştir.)

Bu kadar paranın bulunamayacağına katışkin peşin yargılara karşın, ... 'in belirleyici yardımları ile 30,000 FF bir araya getirilebilmiş, ve Le Monde'da çıkan ilan, diğer tüm yansımalarından daha fazla yankı getirmiştir. (Burada, böyle bir ilanın çıkartılmasının, özellikle Türkiyeli aydınlar açısından sakıncalı olacağı, hatta, "Türkiye'nin zaten zedelenmiş olan itibarına aykırı düşeceği" gibi görüşlerin, bazı önde gelen aydınlarımız tarafından ısrarla savunulduğunu belirtmekte yarar vardır.)

Çalışmanın daha bu aşamasında bile, kendiliğindenliğin getirdiği sorunlar ortaya çıkmış, görev verme, denetleme, işi sonuca ulaştırma konularında, açık bir yetki ve sorumluluklar zincirinin olmayışı, tek kelime ile örgütlülük düzeyinin yapılan işin çapına yetişememiş oluşu,

(1) Türkiye ile ilgili bu vurdumduymazlığı daha önceden de bildiğimizden, imzalarla birlikte bağış da toplanması baştan konusuldu ise de, her yere aynıtizlikle yansıtılamamış, mali sorun böylece son anda gelip dayatmıştır.

sorunlar doğurmuştur.

Öte yandan, yaklaşık 70 kişinin gönüllü katılımı ile gerçekleştirilen bu çalışma içinde, güzel bir işin el birliği ile başarılmış olmasından doğan moral potansiyel yitirilmeden, ortaya çıkan ilişkiler zincirinin korunması ve giderek Türkiye Aydınları ile Dayanışma görevini üstlenebilecek bir örgütlülüğe ulaştırılması, ana kaygımız olmuştur.

Bu doğrultuda atılan ilk adım, yukarıda sözü edilen 70 kişi arasından ve her ülkeden, 20 kadar en aktif olmuş kişinin çağırılması ile 15-16 Aralık 1984'te Tanilli'nin evinde yapılan toplantı olmuştur. Bu toplantıda, "1256 Türkiyeli Aydın'la Dayanışma Girişimi"nin görevlerinin daha bitmediği, bu dava sona erse bile, Türkiye'de bu rejim durdukça aydınlar üzerindeki baskıların eksilmeyeceği, ve bunlarla dayanışma görevini sürdürmek için, var olan örgütlülüğün korunması ve "Türkiyeli Aydınlarla Dayanışma Girişimi"ne dönüştürülmesi gereği kabul edilmiştir. Örneğin Le Monde'daki ilanda kullanılmış olan "1256 Türkiyeli Aydınla Dayanışma Girişimi" ibaresinin ise, karışıklığa meydan vermemek için, bu özel alanda yapılacak diğer çalışmalarda, bu konuda çıkartılacak olan broşürde... kullanılmaya devam edilmesine karar verilmiştir.

TÜRKİYE AYDINLARI İLE DAYANIŞMA GİRİŞİMİ NEDİR, NE DEĞİLDİR?

Girişimi oluşturanın bu aşamında, sonraki aşamalarında da tekrar tekrar karşımıza çıkacak olan, bir sorunla karşılaşmıştır: Özellikle örgütsel bağları olmayan ve "bir şeyler yapmak" isteğini, gereğini duyan insanlar için, halen merkezi bir dayanışma örgütü, bilgi, kaynak ve sorumluluğun toplandığı bir tek yer olmayışı, önemli bir boşluk doğurmaktadır. Bu nedene, bir de yine özellikle aydınlar arasında yaygın olan, kendini önemseme ve onun dışındaki örgütsel çalışmalarını küçümseme ya da haberli olmama eğilimi eklendiğinde, çoğu kez masumane olarak dile getirilen şu talep çıkmaktadır: "Girişim'in dayanışma çalışmaları sadece aydınlarla sınırlandırılmamalı, alanı, Türkiyeli Demokratlarla Dayanışma olarak belirlenmelidir." Olasıdır ki bundan sonra da karşılaşacağımız bu değerlendirmeye kararlılıkla karşı çıktık. Pek çok ayrı alanda, çok çeşitli örgütler tarafından zaten dayanışma çalışmaları yürütüldüğü, bunların bir çatı altında toplanmasının, genelinde Türkiye Demokrasi güçlerinin önünde duran bir sorun olduğu, ancak bu Girişim'in boyunu çok açacağını; üstelik çeşitli "uzmanlık" alanlarında (sendikalar, gençlik, kadınlar...) var olan çalışmalarla olası çakışmaların, bu örgütlülük düzeyimizde yarar yerine kargaşa getireceğini; bu Girişim'in başarısının, ancak, kendi biçimi, yapısı, ilişkilerine en uygun düşen "aydınlarla dayanışma" alanına kendini adanması ile mümkün olabileceğini anlattık. Bu tavır, Girişim'le ilgili olarak üretilen çeşitli metinlerde de dile getirilmiştir.

"2256 Türkiyeli Aydın'la Dayanışma Girişimi"nden, "Türkiye Aydınları ile Dayanışma Girişimi"nin oluşturulması sürecinde de , bu yeni örgütlenmenin amacı, kapsamı ve yapısı üzerine birbirinden farklı görüşler ortaya çıktı. Bir uçta, yukarıda değindiğim, "tüm demokratlarla dayanışma olmalıdır"dan, diğer uçta, "1256 Aydın"la ilgili dava bittiğinde bu girişimin de işlevinin sona ereceği görüşüne kadar bir dizi değerlendirme dile getirildi. Üzerinde görüş birliğine varılan,

"Bu girişim, anti-demokratik baskılarla karşı karşıya olan tüm Türkiye aydınları ile, Avrupalı aydınların dayanışmalarına sağlamak, yurt dışında aydın kamuoyuna yönelik çalışmalar yapmak, ve yurt dışındaki aydınlarımızın kendi sanatsal, bilimsel ürünlerini, Türkiye'de faşizmin karanlığına karşı daha etkili birer silah haline getirmek için, yurt dışında bulunan aydınların örgütlenmesidir"

saptaması içinde bile, yer yer birbirinden farklı anlayışların barınabildiğine ve bunların ne olduğuna işaret etmekte yarar var.

Bazı arkadaşlar, Girişim'in örgütsel işlevini oldukça dar yorumlayarak, "önemli olan iş yapmak olduğu"nu, profesyonel düzeyi yüksek, uzmanlık isteyen kimi ürünlerin, etkinliklerin ortaya çıkartılması için gerekli asgari yapının ise, şu ana kadarki, "geçici ve işe dönük" (ad hoc) örgütleniştten farklı olmadığını, bu yapının böylece sürdürülmesinde hiç bir sakınca olmadığı kanısında idiler. (Tanilli Hoca da son görüşmemize kadar bu kanıyı paylaşıyordu. En son görüşlerini ilettiğini söylediği mektubu ancak önümüzdeki sekreteryaya toplantısında görebileceğiz.)

Halbuki, bu günden Girişim'in önünde duran kimi görevler, var olan örgütlenmenin sınırlarına gelip dayandıkları için kotarılamamaktadırlar. Bu sınırların - ve böylece, önümüzdeki aylarda giderilmesi gereken sorunların - başlıcaları şunlardır:

- Yetki, hak ve sorumlulukların ve bunların kaynağının açıkça belli olmadığı bir yapıda görev verme, denetleme ve sonuçlandırmada ortaya çıkan aksaklıklar. Adil ve daha üretken bir iş bölümünün sağlanamaması.

- Ancak bu asgari belirlilik koşullarında çözümü için somut ve kalıcı adımların atılabileceği mali kaynak sorununun, kişisel özveriler ya da dolaylı ve sürekliliği olmayan yöntemlerle çözümlenmeye çalışılması. Bu ikinci noktaya bağlı olarak da, bir sürekli büro ve teknik kadro işinin halledilememiş olmasını saymak gerekir.

Bir diğ er görü ş ise, ilgi alanını aydınlarla sınırlamakla birlikte, Giriş im'e, Avrupa'da bulunan Türkiyeli aydınları örgü kleme iş levinin yüklemek istemektedir. Ş unu hemen belirtmekte yarar var ki, Avrupa'da bulunan Türkiyeli aydınlar arasında bir örgütlenme gereksinimi vardır. Yalnız, hedef, "Avrupadaki Türkiyeli aydınların örgütlenmesi" olduğ unda, bu örgütlenmenin temeli, burada bulunan aydınların kendi mesleki, toplumsal, kültürel ... gereksinimleri olmak zorundadır. Bu örgütlenmenin modeli ne olmalıdır konusunda ise olgunlaşmış hiç bir saptama yoktur.

"Türkiye Aydınları ile Dayanış ma Giriş imi"nin hedefi ise, Avrupa'da bulunan ilerici, demokrat en geniş çevrelerden aydınları, Türkiye'ye yönelik bir amaç etrafında örgütlemektir. Burada, en geniş, ilerici demokrat çevrelere ulaşmak ve onları kucaklamak, başarının vaz geçilmez koşulu olarak ne kadar vurgulansa azdır. Yine de, hemekadar mesleki ve hümanist dayanışmayı da içerse, amacı politik olan, adına faşist demese bile, Türkiye'deki rejimi net bir biçimde karşısına alan ve almak zorunda olan, bu örgütlenmenin kapsamının, bir "yurt dışındaki Türkiyeli aydınlar" örgütlenmesinden daha dar olacağı kuşkusuzdur. Kendine seçeceği çalışma alanları ve konuları, geliştireceği örgütlenme modeli de farklı olacaktır.

AYDINLAR ÖRGÜTLENMESİNİN KİMİ ÖZEL YANLARI VE SAVAŞILMASI GEREKEN BİR EĞİLİM : "ÖRGÜT DÜŞMANLIĞI"

Aydınların önemli bölümünün örgütsüz olması, yurt dışındaki bu çalışmada da, sağlıksız yanları ile beraber, bize bazı açılımlar da getirmiştir.

Aydınlarla dayanış ma çalışmalarının başından beri benimsediğimiz, ve yine üretilen tüm metinlerde çeşitli biçimlerde dile getirilen bir ilke, bu çalışmalara katılanların doğal olarak örgütsel bağları, bu kapsamda sürdürdükleri politik çalışmalar olabileceği, bunların Giriş im'i bağlamayacağı; öte yandan, Giriş im'in çalışmalarına katılan kişilerin, örgütlerinin temsilcileri olarak değil, sahip oldukları dünya görüşlerinin ışığında, kendi adlarına katılacakları idi. Hertaşın altında başka "güdümler" arama eğilimi hen ne kadar genelde sürüyorsa da, inatla ve ısrarla savunulan bu ilke giderek yer yer ön yargıların kırılmasını, karşılıklı güvenin gelişmesini, örneğin bir Paris'te çok geniş çevreden kişilerin toplantılara katılmasını, ya da bir Fakir Baykurt'un çalışmalara katılmaya karar vermesini sağlamıştır.

Ancak, nedenlerini burada tartışmaya yerimizin yetmeyeceği, ve sadece yurt dışında değil, Türkiye'de de, özellikle aydınlar arasında öne çıkan "örgüt düşmanlığı", örgütlü mücadeleye güvensizlik, buradaki çalışmalara da yansımakta, pek çok kişinin uzak durmasına neden olmaktadır. Çalışmanın içindeki arkadaşlar açısından ise, bunun bir biçimi,

örgütlülük düzeyini en alt düzeyde tutma, alışılmış ve daha kalıcı biçimlerden kaçma eğilimi olarak ortaya çıkmaktadır. Bir diğer biçimi ise, "aydınlarla dayanışmayı salt aydınlar kotarmalıdır; başka örgütlerle hiç bir türlü ilişkiye, alış verişe girilmemelidir" diye yanılmaktadır. Daha öteye giderek, "aydınların bağımsız örgütlenmesi" diye tezler geliştirildiğini, Paris'e geldiğimde öğreniyorum. Aydınların özgün örgütlenmesine evet. Aydınların ~~başka~~ örgütlenmesinin bağımsızlığından ise, ancak yukarıdaki paragrafta özetlemeye çalıştığım ilkeyi anlamaktayız.

Herhangi benzer demokratik örgütlenme gibi, bu aydınlar örgütlenmesi de, ancak politik öncünün çizdiği perspektif çerçevesinde, yakın ve uzak hedeflerle bağı, diğer benzeri çalışmalar bağlamındaki yeri açıkça saptanmış olduğunda anlamlı, ileriye dönük bir adıma dönüşebilir. Yoksa, en iyimser deyimle, bir takım aydınların kendi kendilerine "iş olsun diye" iş yapmasından öteye gidemez.

Burada, kendi açımdan önemli olan bir yönlendirme eksikliğini işaret etmeden geçemeyeceğim: Ocak sonunda, Türkiyeli avukatların mesleki becerilerini Türkiye'deki rejimin uygulamalarını hedef alan bir biçimde seferber etmeleri amacı ile yurt dışında örgütlenmeleri için bazı çalışmalardan haberdar olduğumda, yurt dışındaki aydınların Türkiye demokrasi güçleri ile dayanışma için örgütlenmelerinde ne tür bir model düşünüldüğünü, bunun meslek bazında örgütlenmelerden mi geçirilmesinin doğru görüldüğü, yoksa var olan Girişim tipinde geniş kapsamlı bir örgütlenmeye mi ağırlık vermek gerektiğini - yazılı olarak - sormuş, ve bu soruma yanıt alamamıştım. Bu gün benzeri bir soru gündemimizdedir: "Türkiye Aydınları ile Dayanışma Girişimi"nin, aynı alanda, çeşitli yerlerde ve çeşitli örgütler aracılığı ile kotarılan diğer etkinliklerle ilişkisi nasıl değerlendirilmelidir? Tüm bu alandaki dayanışma - propaganda çalışmalarını bir çatı altında toplama, tek ve gür bir ses çıkarma, ve buna elverecek örgütsel yapıyı oluşturma gibi bir hedefimiz var mıdır? Ya da, Girişim, bu alanda yan yana yürütülecek çalışmalardan bir tanesi olarak mı düşünülmektedir? Giderek, Türkiye Aydınları ile Dayanışma Girişimi'nin, SOL BİRLİĞİN Avrupadaki dayanışma çalışmaları içinde nasıl görülmesi gerekmektedir?

Bu sorulara kollektif cevaplar verebilmenin özlemi içindeyim.

Girişim'in kendisinin nasıl bir örgütsel yapıya kavuşturulması gerektiği konusunda bu güne kadarki deneyimlerimizden çıkan tabloyu aktarmaya çalışacağım. Ama Girişim'in gelişim perspektifinin, diğer dayanışma çalışmaları ile, politik örgütlerle, SOL BİRLİK'le ilişkilerinin, uzun vadede de geçerli ve sağlıklı bir biçimde tanımlanabilmesi için bu soruların yanıtlanması gerekmektedir.

BU GÜNE KADAR SÜRDÜRÜLEN ÖRGÜTLENME ÇALIŞMALARI

1) Sekreteryaya.

"1256 Türkiyeli Aydınla Dayanışma Girişimi"nden, "Türkiye Aydınları ile Dayanışma Girişimi"ne geçiş sürecinde yönlendirme ve koordinasyon görevlerini, 15-16 Aralık 1984'te Strasbourg'daki toplantıda oluşturulan bir "sekreteryaya" üstlendi. Server Tanilli'nin başkanlığında, O. Silier'in sekreterlik, Ö. Sağlam'ın da saymanlık görevlerini üstlendiği bu sekreteryaya on kişiden oluşuyordu. Bunların isimlerini daha önce iâtmıştim. Bunların içinden Ercan Eyüboğlu toplantılara hiç katılmadı ve bizimle birlikte çalışmayacağını çeşitli biçimlerde bildirdi. Hakkı Keskin ise, Girişim'in belli bir politik görüşün yanlısı olduğu izlenimini edindiğini söyleyerek, ilk sekreteryaya toplantısına gelebileceğini yazılı olarak bildirdi. Mazluk Kiper sadece bir tek toplantıya (Mayıs) gelmiştir.

Sekreteryaya, Strasbourg toplantısından sonra 27.1.1985, (Hannover), 31.3.1985 (Bonn), 12.5.1985 (Strasbourg) ve 16.6.1985 (Köln)'de toplandı.

İlk görev alışında, sekreteryaya, gerekli gördüğü durumlarda, diğer tüm üyelerinin de onayı iye, yeni kişileri de arasına davet edebilecekti. Nitekim, Paris'ter E. Eyüboğlu'nun gelmeyeceği belli olunca, Mart ayındaki toplantıdan itibaren Şahmus Güzel çağırılmış; Mayıs ayında, ilk toplantıya çağrılı tüm "girişimci"lerin de gelmesi ile genişletilmiş olarak yapılan sekreteryaya toplantısında ise, Nurkalp Devrim, İnanc Kutluer, Almanya'dan Kamil Taylan, Necati Şahin, Şanar Yurdatapan, Erdoğan Diker'in, Berlin'den Mehmet Aksoy'un, (Paris'ten gelen arkadaşların, sonradan bir yanlış anlaşmaya dayandığı anlaşılan önerileri ile) Ataoğ ve Nihat Behramoğlu'nun, İsyuş'ten Ünal Doğan'ın da bundan böyle çağrılmaları kararlaştırılmıştır.²⁾ Son olarak 16 Haziran'da yapılan toplantıda ise, Gelsenkirchen çevresindeki çalışmalara katılması üzerine Fakir Baykurt'un da bir sonraki toplantıya çağırılması kabul edilmiştir.

Ek kişilerin sekreteryaya çağrılmalarında gözetilen kıstas, ya yörelerinde örgütlemekte oldukları işlerin merkezi koordinasyonunun sağlanması, ya mensup oldukları değişik çevrelerin bu yolla katılımının sağlanması, ya da kendi kişilikleri ya da özel becerileri ile katacakları şeyler olduğunun düşünülmesi olmuştur.

(2) Bunlardan Ataoğ ve Nihat Bhramoğlu'nun sekreteryada görev alma diye bir istek belirtmiş olmadıkları, bunun bir yanlış anlaşma sonucu olduğu anlaşılmış, A.B. ise Tanilli'ye oldukça ağır bir mektup yazarak "sekreteryaya davet edilme biçimini" kınamış (!) tır. Diğer çağrılılardan Kemal Taylan ve Mehmet Aksoy gelmemişler, İnanc Kutluer gelemediği için Şeyda Talu toplantıya katılmıştır.

2) Yerel Örgütlenmeler

Strasbourg'daki Aralık toplantısından, ilk "merkezi" yapının oluşturulmasından sonra, Avrupa'da çok çeşitli merkezlerle dağılmış olan aydınların potansiyelini değerlendirmek, onların kendi çevrelerindeki olanakları, yabancı aydınları, daha iyi tanımalarından yararlanmak, daha çok yerde insanların iş içinde bir araya gelmelerini sağlayacak girişimleri başlatmak, teşvik etmek, desteklemek amacı ile, yerel toplantılar yapmaya, ve bu toplantılarda, yerel koordinasyon kurulları, (ya da yerel "sekreteryalar") oluşturmaya başladık.

Bu toplantılar, sırasıyla, Ocak sonunda, Paris'te, Enis Coşkun ve Şehmus Güzel'in, Frankfurt'ta, Mart sonunda, Ülkü hanım ve Erdoğan Diker'in, Haziran ortasında Gelsenkirchen ve çevresi için, Fuat Bultan'ın girişimleri ile düzenlendiler.

Paris'te ~~bu toplantıda~~ ilk toplantıda Şehmus Güzel, Mahmut Değer ve Yalçın Cerit koordinasyonu sağlamaları, onların yanında, Mustafa Altıntaş, Uğur Hüküm...der oluşan bir grubun kurulması öngörüldü. (Uğur Hüküm sonra gelemeyeceğini bildirdi.) Daha sonra, sevindirtici genişlikte ve sayıda insanla yapılan toplantılarda ise, her sefer yeni insanların gelişti, daha deneyimli, politik formasyonları olan arkadaşlarımızın ise, belli etiketler yakıştırılmasından çekinerek, işlerin önüne geçmekten belki aşırı bir çekingenlik göstermeleri ile, fazla iş çıkmadığı anlaşılıyor. (3)

Yerel girişimlerin ilk etkinliği, Frankfurt'ta, 15 Haziran'da, Tanillinin de katılımı ile düzenlenen, "Türkiye ve Aydınlar" başlıklı açık oturum, ve yine basıma hazırlanmakta olan, aydınlar üzerindeki baskıları konu alan bir karikatür albümü idi. Frankfurt'ta koordinasyon görevini Erdoğan Diker yürütmektedir.

Gelsenkirchen'de yapılan toplantıda, yerel koordinasyon grubu, Fakir Baykurt, Mümin Özdemir, Sami Kara, ve onların yanında Serol Teber, Aydın Karahasan, Ahmet Aktaş, İnci Dana ve Zeki Aslan'dan oluştu. (Ömer Polat gelmiş olmasına karşın görev almak istemedi.) İki kez toplanmış olmasına karşın bu grubun ne yaptığı hakkında bilgi ancak önümüzdeki toplantıda alabileceğiz.

(3) Paris'ten, Girişim'in örgütlenme biçiminin yanlış değerlendirilisinin bir örneği olarak, Haziran'daki sekreteryaya toplantısına katılım gösterilebilir. Şehmus Güzel de dahil gelmeyenlerin "yerine", kendi kendilerine belirledikleri, Yalçın Cerit'in, ve de onun yanına takıp getirmesi ile B. Harputlu ile Salih Taner Serin'in gelmesi orada bulunan herkesi zor durumda bırakmış kendilerine, toplantılara katılım biçiminin bu olamayacağı, Paris'ten kimin katılması isteniyorsa onun saptanıp daha önce sekreteryaya bildirilmesi istenmiştir.

Yerel birimlerin oluşturulmasında gözetilen ilke. Yerel birimlerin oluşturulmasında, hatta denebilir ki, genelde örgütlenme çalışmalarında, şöyle bir ilke izlendi -ve bundan sonra da gözetilmesinde yarar görüyorum:

O yerde daha önce dayanışma çalışmaları için kurulmuş, ya da bu çalışmalarını yürütmüş, ilhamını şu veya bu politik çevreden alarak herhangi bir örgütlenme olsa bile, bu yeni başlangıcın ondan ayrı yapılması; var olan o yapıya yeni insanların da katılması için bir çağrının yinelenmesi ya da onun alt biriminin oluşturulması yerine, yeni bir zeminde, el birliği ile oluşturacakları bir yapı için insanların bir araya gelmeleri.

Özellikle aydınlarla dayanışma dalında daha önce yapılanmalar gerçekleştirilmiş, (İngiltere'de olduğu gibi), ya da çevrelerindeki (yabancı) politik yelpazenin geniş bir kesitini bir araya getirmeyi başararak dayanışma çalışmalarını sürdürmüş olan (İngiltere ya da İsveç) gibi yerlerden bu yaklaşıma karşı ısrarlı bir direniş ortaya çıktıkça. Bu arkadaşların, biraz da haklı bir gururla, "biz zaten ne gerekirse yapıyoruz," "zaten bizim dışımızda kimsenin sesi çıkmıyor, oradaki basınla, parlamenterlerle, sendikalarla böylesi ilişkileri olan bir tek biz varız," demeleri, ne yazık ki onları politik bir hataya götürüyor. O yabancı ülkenin politik yelpazesinin önemli bir bölümü ile iyi ilişkiler içinde olmayı, oradaki Türkiyeli insanların - bu durumda aydınların - olabilecek en geniş kesimini kucaklamanın yerine geçiremeyiz. Anti-faşist savaşımın hiç bir cephesinde, "biz bunu yalnız başımıza da yaparız, isteyen gelir, istemeyen gelmez" diyemeyiz. Bizim sorumluluğumuz, her türlü engeli ortadan kaldırarak, demokrasi güçlerinin en geniş birlikteliğini sağlamak için her yeni fırsatı değerlendirmek olmalı. Bu gün gibi açık şeyleri tekrarlayıp burada sayfa doldurmak değil niyetim. Na var ki, çalışmalarımızda, yer yer, bunların özümsememiş olduğu durumlarla karşılaşabiliyoruz.

NASIL BİR ÖRGÜTLENMEYE DOĞRU ?

Aralık (1984) sonunda, Strasbourg toplantısının hemen ardından aralarında Hakka Keskin'in de bulunduğu çeşitli kişilerle yaptığımız görüşmelerde, "Türkiye Aydınları ile Dayanışma Girişimi"nin oluşturulmasının aceleye getirilemeyeceği, gerçekte daha geniş bir çağrı, daha geniş bir katılım ve daha sağlam bir kuruluş süreci gerektiği ortaya çıktı. Bu konuyu "nasıl bir kuruluş süreci, nasıl bir örgütlenme modeli?" sorusunu, sekreteryanın 27 Ocak toplantısında gündeme getirmemize ve ondan sonraki toplantılarda da tartışmaya çalışmamıza karşın, bu konuda sekreteryadaki arkadaşlarla kolektif bir sonuca varmamız bu güne kadar mümkün olmadı. Buna karşın, ^{bu konuda} O.S. ve bender istenen raporu (ekte iletiyorum) önümüzdeki sekreteryaya toplantısında tartışacağız.

Hakka Keskin'in önerisi olan ve Ocak toplantısında hemen karara bağladığımız bir konu, olabildiğince yaygın bir aydın çevreye, Girişim'in çalışmalarını duyurmak ve onları da katılmaya çağırmak için, Tanilli imzalı bir mektubun gönderilmesi idi. İlk adım olarak tüm ülkelerdeki Türkiyeli aydınların saptanabildiği kadarı ile ardes listeleri bir araya getirildi. Bunlara Haziran ayında ekte bulacağınız mektup ve arkasından "Türkiye:Aydınlar Yargılanıyor" broşürü postalandı. (İngiltere'den böyle bir listenin bu güne kadar iletilmediğini, ve ancak bizim bilebildiğimiz adreslere mektup gittiğini belirtmekte yarar var. Danimarka, Hollanda ve Belçika'dan da hiçbir liste iletilmedi.)

Şu veya bu şekilde çalışmaların içinde olan, toplantılara katılan arkadaşların sayısı bugün neredeyse 150'yi buluyor. Buna karşın, Tanilli'nin mektubuna gelen cevapların sayısı 15 civarında (bunlardan Ataol Behramoğlu'nun ki hariç hepsi olumlu.) Bu mektup yöntemi bize objectif olarak çok şey kazandı. Yine de, 300 kadar kişiye postalanan bu çağrıdan sonra, kimse bizim haberimiz olmadı pek diyemez.

Bundan sonraki adımı, Tanilli ve diğer birkaç ona yakın çapta aydının, 12 Eylül günü yapacakları bir basın toplantısı ile, tüm Türkiyeli aydınlara, Türkiye'deki meslekdaşları ile dayanışma için örgütlenme çağrısında bulunmaları, ve kendilerinin böyle bir örgütlenmeyi gerçekleştirmeye kararlı olduklarını açıklamaları, diye düşünüyoruz. Aynı zamanda, Avrupalı en tanınmış aydınlardan küçük bir grubun, bu örgütlenmeyi destekleyeceklerini açıklamaları, ve kendi meslekdaşlarına da bu çalışmalara omuz verme çağrısı yapmalarını planlıyoruz. Bu açıklamaların kotarılması için ilk temaslara başlanmıştır. (Açıklamaların taslakları, sekreteryaya raporun arkasındadır.)

En son adım olarak düşünülen ise, Kasım ayında hedeflenebilecek bir "kuruluş toplantısı"dır. Bu toplantıda, mutlaka belli bir ülkenin yasalarına göre kurulmuş bir tüzel kişilik ortaya çıkmayabilir. Buna karşın, bu toplantıdan girişim, gevşek de olsa, belli bir "üyelik"

biçimi geliştirmiş, üyelerin hak, yetki ve sorumlulukları belirlenmiş, karar organları seçimle, ya da genel konsensus ile oluşturulmuş olarak çıkmalıdır.

Bu son toplantının başarı ile gerçekleşmesi için, yerel örgütlenmelere hız verilmesi, hazırlık toplantıları düzenlenmesi önerilerimiz arasındadır.

Eylül ayı sonundan itibaren, aylık olarak çıkacak olan bir Haber Bülteninin, hazırlık çalışmalarına hız katacağını düşünüyoruz. Bunu ilk elden, Türkçe ve İngilizce olarak Frankfurt çevresinde, mümkünse Fransızcasını Paris'te kotarmayı düşünüyoruz.

Kuruluş toplantısına kimler katılmalı? Rapo'da da belirttiğimiz gibi, bu toplantıya, ya şimdiye kadar doğrudan doğruya sekreteryaya ile ilişkili olarak, ya da herhangi bir yerel girişimin paçası olarak bir çalışmaya omuz vermiş, yerel toplantılara birden çok kez katılmış, ya da, çevresinde böyle bir olanak yoksa da, katılma isteğini mektupla belirtmiş olan kişilerin çağrılmasını düşünüyoruz.

Kuruluş toplantısında neleri hedefliyoruz? Bu toplantıda bir araya gelecek insanlar,

- 1) Girişim'in çalışma ilkelerini, organlarını, yürütme, denetleme ve karar mekanizmalarını belirleyecek olan tüzük niteliğinde bir belgeyi oluşturarak onaylamalıdır.
- 2) Girişim'in organları, seçim ya da genel konsensus ile burada oluşturulmalıdırlar.

Önerimiz, Girişim'in, 30-40 kişilik bir yönetim kurulu, ve onun için den belirleyeceği bir yürütme kurulu ya da sekreteryası, ve bunun yanında, yabancı aydınlardan oluşan bir "koruyucular grubunun bulunmasıdır. Yönetim kurulunda, yurt dışında bulunan aydınlardan en seçkin temsilcileri, belli bir sürekliliği sağlamak için de, geçen dönem sekreteryada görev almış kişilerden bazıları, bulunmalıdırlar. Yönetim kurulundaki kişilerin, aynı zamanda Girişim'in diğer demokratik, politik örgütlerle ilişkilerini düzenlemek, ve mali kaynak yaratmak konularında sorumluluk taşımalıdırlar. Yönetim kurulu, altı aylık gibi aralıklarla toplanmalıdır. Yürütme kurulunda yerel girişimlerin koordinasyonu sağlayacak bir biçimde onların temsili sağlanmalı, yine de olabılırsa 3-4 kişi, sürekli bir arada çalışabilmelerine el verecek bir biçimde, yakın yerlerden olmalıdırlar.

Bu toplantıda, bir tüzel kişiliğin ortaya çıkması konusunda illa ısrarcı olunmamalıdır. Hernekadar bunun, özellikle kamu yararına dernek statüsü sağlandığında, yararları var sa da, örgütlenme konusundaki "minimalist" (!) eğilim karşısında belki bu konuda taviz verilebilir.

Büro. Girişim'in, kuruluş toplantısı ardından, mutlaka sürekli bir teknik kadroya ve bir Büro'ya kavuşturulması, toplantıda bunun mali kaynaklarının yaratılması konusunda somut kararların alınması hedeflenmelidir.

Yerel Girişimlerle İlişkiler. Yerel Girişim'lerle ilişkiler, onlara en büyük inisiyatifli sağlayacak ve koordinasyonu mümkün kılacak şekilde düzenlenmelidir. Onların da, ilerde, buldukları ülke yasalarına göre kurumlaşmaları, tüzel kişiliklere kavuşmaları düşünülebilir.

TÜRKİYE SOSYAL TÜRSTAV
TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Girişim'le ilgili çalışmalarda Almanya'da karşılaşılan kimi güçlükler.

Girişim'in Broşürü'nün Türkçe basımı, dağıtımı sırasında bizi bazı sürprizler karşıladı. (Türkiye Postası'nda Almancası'nın tam metni olduğu, dizgisinin yapılacağına söz verilmiş hatta başlanmış olmasına karşın, daha bu güne kadar bitirilmemiştir. Orayı bir ticari müessese olarak değerlendirsek bile, bu biraz daha titizlik gerektiriyor galiba.) Dağıtım sırasında, Fuat Bultan tarafından aldirılmak ve postalamasının yaptırılması için, çeşitli aksamalardan sonra FİDEF'e bırakılan broşürleri, bu arkadaşımız oradan almakta anlaşılabilir zorluklarla karşılaşmıştır.

Frankfurt çevresinde, demokratik çalışma ile bağdaşması güç yaklaşımlarla karşılaştık. Yerel çalışmalara katılmasında yarar olabileceğini önerdiğimiz Sosyal Demokrat, (Alman) ve Türkiye işe yakından ilgili bir öğretim üyesi ile ilgili olarak, Ülku Hanım'ın, "O olmaz, çünkü o ana dil sorununa bizden başka türlü yaklaşıyor, haberiniz var mı?" deyişi, doğrusu aydınlatıcı (?) oldu. Daha sonra, Frankfurt'ta düzenlenen açık oturum sırasında da bize ancak kısmen yansıyan gerilimler olduğunu biliyorum: Erdoğan arkadaşın aktarması ile, Frankfurt'taki Halkevi, bu çalışmayı, kendi düzenlediği bir dizi programın içinde gösterme çabasında olmuş. (Yerel örgütlenmelerde gözetilmesi gereken ilkelerde niçin böyle olmaması gerektiğini düşündüğümü anlatmaya çalıştım). Başka bir yandan ise, bu yaklaşımın, sanki ilericiler, sempaticanlarımıza karşı uygulanan bir "teş sekterlik" olarak yorumlandığı anlaşılıyor.

Yeni bir gelişme ise, 12 Eylül'le ilgili yapılacak basın açıklamaları konusunda, oldukça hazırlıksız, koordinasyondan yoksun, yeni bir girişim: 15 Ağustos civarında, 12 Eylül'de Tanilli'nin, bir kısım Alman aydını ile birlikte bir açıklama yapması önerisine biçim vermeye çalışılınken, bu kez telefonla, bu açıklamanın, bir "Türkiyeli Demokratlarla Dayanışma Girişimi"nin kuruluş açıklamasına dönüştürülmesi projesiiletildi, ve O.S.'den böyle bir girişimin içinde olup olmayacağı soruldu. O da anlatmaya çalıştı ki, şu bir senedir k otarmaya çalıştığımız Aydınlarla Dayanışma girişimi gösteriyor ki, böyle bir iş daha uzun bir hazırlık ve kararlaştırma süreci gerektiriyor.

Genelde, galiba bu Girişim ve yerel birimleri ile diğer çalışmaların uyumunun nasıl sağlanacağı konusunda, özellikle bu ülkede, acilen açıklık getirilmesi gerekiyor.

her girişim yapılmalıdır. İlegal yürütülen gençlik içindeki propa-
gandanın yanısıra, şimdi legal platformlarda gençliğin görüşlerini
yaymanın olanakları artmaktadır. Bunlar değerlendirilmelidir.

17. Aydınların, bütün öteki konulardaki görüşleri ne olursa olsun
demokrasi doğrultusundaki her çıkışı desteklenmelidir. Aydınların
işçi hakları ve gençlik sorunlarına daha çok sahip çıkmaları için
çalışılmalıdır. Aydınlar arasında kendi rollerinin ne olduğu
doğrultusunda yürüyen tartışmalara, biz, demokrasi-barış-bağımsız-
lık için, azıcık da olsa, sesini yükselten her aydını vargücümüzle
destekleyerek katılmalıyız. Eğer aydınlar kendi aralarındaki bir-
liklerini güçlendirirlerse, ikincil konulardaki tartışmalarla
bölünmezlerse, örgütlenmek için çalışırlarsa, toplumda çok daha
olumlu bir rol oynayabilirler. Aydını halkla birleştirecek olan
onun halkın bu temel istemlerine vargücüyle sahip çıkmasıdır.
Kimi sol çevrelerin aydınları hor gören, küçümseyen, onları pasif-
likle suçlayan yaklaşımları zararlıdır. Bunların kimi aydınların
kendilerine öncü rol biçmesinden telaşa kapılmaları da anlamsızdır.
Sol güçlerin aydınları kendilerine bir rakip olarak değil, demok-
rasi savaşımına daha aktif katılabilecek bir güç olarak görmesi
gerekir. Aydınları bugün en çok ilgilendiren sorunlar, düşünce
özgürlüğü, genel af, barış, özerk üniversite sorunlarıdır. Biz
bu sorunların çözümünün ne kadar tutarlı ve içten yandaşı olursak,
aydınlar da o kadar işçi hareketinin yandaşı olacaklardır.

18. Sol kesimlere yönelik propagandamız başlıca solcuların demokra-
si savaşımında oynaması gereken rolü açıklamak olmalıdır. "Sol"
oportünist görüşler, devrime ulaşmak için demokrasi savaşımının
önemini kavramıyorlar. Ancak solun kendiliğinden oluşacak bir
devrimci durumda işlevi olacak sanıyorlar.

Sağ oportünist görüşler ise demokrasinin burjuvazi eliyle

Değerli Dostlar,

Ekim 1982'den beri Porto Üniversitesinde "misafir profesör" olarak çalışıyordum. Sizlerle daha önce sözünü etmiş olduğum gibi, YÖK-zedelerle dayanışma kampanyası sırasında Orhan Silier'le aramızda bir yakınlık doğmuştu. Yaşamımda en büyük değişiklik bu oldu. 21 Haziran 1985'te, Marburg'da evlendik.

Geçen yıldan beri Almanya'da iş olanakları peşinde idim. Alexander von Humboldt bursuna yapmış olduğum başvuruya olumlu yanıt aldım. Bu hesapça, bana 1 Eylül 1985'ten itibaren Marburg'da bir dil kursuna katılmak için 2 aylık bir burs (1200 DM) veriyorlar. 1 Ocak 1986'dan başlamak üzere bir yıl için de, 2700 DM (artı 300 DM aile yardımı) araştırma bursu veriyorlar. Bunu bir ikinci seneye uzatmaya çalışacağım. Bu süre boyunca Marburg fizik bölümünde Prof. Grossmann ile çalışıyor olacağım. Bu işin tek zor tarafı, hem ikinci yıla uzatabilmek, hem de ondan sonra Almanya ya da başka bir "Avrupa" ülkesinde iş bulabilmek için, zamanımın çok büyük bir bölümünü mesleki uğraş içinde geçirmem gerekliliği. Öte yandan, "daha yakına gelmiş olmak"la da, üzerimdeki diğer sorumlulukların artacağını ayırdındayım.

Almanya'da bursun sona ermesinden sonra iş bulamadığım takdirde Lizbon'dan yapılmış olan "davetli Prof." teklifini, eğer o zamana kadar saklı tutmaları mümkün olabilirse, kabul etmeyi düşünüyorum.

1 Eylül'den itibaren Marburg'da üniversite misafirhanesinde kalıyor olacağız. Adres şöyle: Universitaet Gaestehaus, 11 Hansenhauserweg, 3550 Marburg. Telefon belli olunca ayrıca iletirim.

En sıcak selamlarımla,

FB